

2

Leonardi Aretini Viri laudatissimi ad Colutum
Oratorem in Magni Basili libellum. præfatio.



Go tibi hūc librū Coluti ex media ut aiūt
Græcia delegi: ubi eiusmodi rerum ma-
gna copia est: & infinita pene multitudo.
Nec ueritus sum ne abs te ut parum libera-
lis ac sane ingratus accusarer: si ex tanta abūdātia hoc
tam paruum munus ad te mitterem. Nec enim id nūc
ago: nec ita amens sum: ut existimem hac tantula re sū
mis tuis erga me officiis satisfacere posse. Sed ut mer-
catores solent degustationem aliquam rerum uenali-
um accipere: quo facilius de illarum emptione delibes
rare queant: sic ego eum cuperem pro tuis singulari-
bus meritis: summaq; in me beniuolētia qcquid mea
opera labore industria efficere possim in te unum con-
ferre: hunc tibi librum transcripsi quasi degustationē
quandā studiorum meorum. quæ sit tibi doctissimo
homini probata esse sensero: maiori cum fiducia dein
ceps aggrediar tuo grauissimo atq; optimo iudicio
confirmatus: & iam non paruis munusculis: sed ma-
ioribus tecum agam. quāq; id quod de muneri par-
uitate supra dixi: non ad librum ipsum: sed ad conuer-
tendi laborem referri uolo. Nam & si liber per se bre-
uis est: tantum tamen ponderis ei adiicit nomen Basili:
ut magnus putari debeat auctoritate scribētis. que
quidem apud græcos tanta est: ut & seueritate uitæ &
sanctimoniam morum & preterea optimarum artium
studio sacrarumq; litterarū doctrina ceteris ferme om-
nibus extimetur precellere. Sed cum sint pmulti atq;

Sp. Geler. 17 de Sept. 1788. 2



VNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

incliti libri: quos ille accuratissime scriptos reliq; nos
in p̄sentia hūc potissimū delegimus: qđ maxime eum
conducere ad studia nostra arbitrati sumus. atq; ideo
libentius id fecimus: quod auctoritate tanti uiri igna
uiam ac pueritatem eorū cupiebamus refringere. q̄ stu-
dia humanitatis uituperāt: atq; ab his omnino abhor-
rendū censem. qđ his cōtingit fere: qui ea tarditate in
genii sunt: ut nihil altū nec egregiū ualeāt intueri: qui
cum ad nullā partē humanitatis aspirare ipsi possunt:
nec alios quidem id debere facere arbitrātur. Sed hos
cum sua ignorātia relinquamus. nec enī digni sunt de
quibus uerba fiant. Et iam Basiliū ipsum audiamus: i
quo animaduerte queso quāta grauitas sit.

Magni Basiliī perutiles de morib; institutiōes ad
dulcissimos nepotes: quatenus humanitatis studiis
imbuantur fæliciter incipiuntur.

Vita sūt filii que hortātur me ad ea uobis
cōsulēda: que optima esse duco: queq; uo-
bis si illa sequamini pfutura cōfido. q̄ppe
& eiusmodi ætas: & multarū rerum usus
& insup quæ oia maxime docēt: in utrāq; partē muta-
tiōes satis esse extētū: humanarū rerū me fecere peritū
Itaq; possum his: qui nup uitā ingressi sunt: quasi uiā
aliquā qua tutissime proficiscant ostēdere. accedit ad
hoc: quod naturali necessitudine me post parētes ne-
mo est uobis ppinq;ior. Quā ob rē ego qđem erga
uos nō minus beniuolētie habeo: q̄ ipsi parētes. Vos
aut̄ puto, nisi forte me uestra mens fallit. cū me intue-

mini. Parentū desiderio haud quāq; moueri. Si igitur
que a me dicenf: ea uos suscipere ac sequi parati estis : i
secundo eritis ordine laudatorū apud Esiodū. Si mi-
nus: ego sane nihil molestū dicam. Vos aut̄ memini-
stis carminū illorū: in quibus ille Poeta inquit opti-
mū illū esse: qui p̄ seipm quæ agēda sint conspicaret.
Sequēti aut̄ gradu qui aliorū cōsilia sequeret. Qui ue-
ro ad neutrū horū aptus esset: eū penitus esse inutile.
Nec uos ulla admiratio teneat: si quotidie ad magi-
stros cūtibus uobis ueterūq; uirorū & ingenio & do-
ctrina p̄statiū per ea que illi scripta reliquere cōtinuū
usum & familiaritatē hñtibus ego aliqd utilius ex me
ipso inuenisse p̄sitear. Evidē hoc ipm moniturus ue-
nio: nō oportere uos eiusmodi uiris ita mentis uestre
gubernacula p̄mittere: ut quacūq; ducāt: ea sequami-
ni. Sed id dūtaxat: qđ ut litatē affert: ab illis accipien-
tes: scire etiā: si sit opus contēnere. Que igit̄ ea sint: &
quēadmodū discernātur. id iam uobis aperiā hinc su-
mens initium. Nos quidē o filii hanc humanā uitam
nihil omnino esse arbitramur: nec bonum quicq; exi-
stīmandum censemus neq; appellandū: quod utilita-
tē hucusq; suppeditet. nō itaq; dignitatē non ampliū
dinē maiorū: nō corporis uires: non formā: non ma-
gnitudinē: nō a cūctis hoibus habitos honores: non
ipsum imperiū: non quicquid dici potest in hac uita
excellens. Sed longius nostre procedunt spes: & ad al-
terius uite preparationem cuncta molimur. Que igi-
tur ad hanc uitam conferant: ea nos totis uiribus op-
tānda querēdaq; esse arbitramur. Que uero illuc usq;
peruenire nequeunt: ut nullius momenti despicienda



Que etiā tñ ista sit uita & quo pacto illa uiuaf: id sanc
ostēdere plus negocii eēt: q̄ nos in pñtia suscepēimus
maiores etiā auditores q̄ iþi nūc estis ad p̄cipiendum
requirit. hoc solū si dixero: satis abū de dixisse putabo
Si quis omnē post creatos homines felicitatē mente
cōcipiat: simulq; in unum cōgerat uniuersam: nec par
uam quidē partē illorum bonorum adequare cōperis
et. Sed a minimo illius uite bono omnia humana sis
mul collecta magis abesse: q̄ umbra & somniū a ueris
rebus. Immo uero ut p̄priori utar similitudine. Quā
to in omni re preciosior est anima q̄ corpus: tāta utri
usq; uite differētia est. Ad hāc porro uitā sacri ducunt
sermones per occulta nos erudientes. Donec tñ pfun
dum illorum sensum per etatem nobis p̄cipere posse
non licet: in aliis nō omnino diuersis quasi in umbris
quibusdam speculifq; oculos mētis exercere debemus
eos imitantes: qui ad certamen se cōparant: qui & sal
tu & motu manuū i ludo exercitati: calidius deinceps
in certamen descēdunt. Et nobis pfecto certamen qđ
dam incūbere putadū est: & quidē omniū certaminū
maximū: cuius gratia cūcta temptāda sunt: & totis ui
ribus incūbendū ad huiuscemodi rei preparationē &
Poetis & Oratoribus & Scriptoribus ceteris: oibus
deniq; homibus inherendum: unde nobis ad ingenii
exercitationem aliquas sit accessura utilitas. Velut igit
hi qui tingūt cum primo quibusdam modis id quod
colorem recepturum sī prepararunt tādem postea fio
rem superinducunt siue purpureum siue quemuis ali
um: eodem nos itidem modo si ut idelebilis sit apud
nos probitatis sententia cupimus: cum his extraneis:

disciplinis fuerimus imbuti: tunc sacris & occultis o
peram dabimus: & quasi solem i aqua prius uidere as
suefacti ad ipsam lucem dirigemus intuitum. Si quā
igitur conuenientia utriq; sit: perutilis nobis erit talis
cognitio. Si autem nulla sit ea tamen adinuicem cons
ferre: & in quo differant internoscere non parum no
bis fructus prebebit ad potioris confirmationē. Sed
qua similitudine uteatur ad hanc rem ostendendam.
Nempe ut plante propria uirtus est fructum produce
re: afferunt tamen aliquem ornatum & frōdes ipse cir
ca ramos diffuse: ita pfecto & anime precipuus fru
ctus quidem est ueritas: non in aumenum tamē est hac
extranea circundari sapientia. que tanq; frondes que
dam & fructui tegmen prebeat: & speciē intuentibus
latiorem ostendat. Hoc fecisse aiunt. Moysen illū sū
ma prudentia uirum: cuius apud omnes gentes maxi
mum est in sapientia nomen qui non prius ad dei cō
templationem accessit: q̄ egyptiorum disciplinis men
tem exercuisset. Hec eadem ferunt de Daniele sapien
ti cum apud Babylonios Chaldeorum sapientiam im
bibisset: postea rerum diuinarum attigisse doctrinam
Sed iam satis abunde demonstratum est: non inutile
esse mentibus nostris hanc extraneam sciētiam. Nūc
uero quo pacto illa nobis accipienda sint dicendū ui
detur. Primo igitur ut a Poetis incipiam: cum illi ua
ri multiformesq; sint: non omnibus que ab ipsis di
cuntur adhibenda est mens. Sed cum excellentium ui
rorum facta aut dicta cōmemorant: tunc tota mente
moueri atq; inflammari debemus: maximeq; conāri:
ut tales ipsi sumus: quales iþi fuere. Cum uero impro

a iii



borum hominū mentionē incident: fugienda est illo
rum imitatio auresq; claudende non secus atq; ipsi fe-
runt Vlixē ad sirenū cantus. Praue enī confabulatio-
nes uia quedā sunt ad facinora. Quā ob rem omni di-
ligentia curandū est ne inter illā q̄ plerūq; sermōis ha-
bent festiuitatē: latenter aliquid admittamus mali: ut
hi qui uenena melle pmixta absorbēt. Nō igitur lauda-
bimus Poetas: neq; cū iurgia referūt: neq; cū scurras
aut amentes: aut ebrios: aut dicaces imitātur: neq; cū
diuite mensa cantuq; dissoluto felicitatē diffiniūt, mi-
nime uero cum de diis aliquid dicūt: & maxime cum
de his ita narrant: quasi plures sint atq; discordes, nā
apud eos & frater in fratrē cōjurat: & parētes filiis. &
filii parētibus inferūt bella. Deorū uero adulteria atq;
amores & scelestos cōcubitus & eos maxime sūmi ac
principis oīum: ut illi asserūt Louis. quæ nec de pecu-
dibus quidē sine rubore quis diceret: his relinqmus:
qui in scena uersant. Hec eadē dicēda sūt & de ceteris
scriptoribus: & tūc maxime cū ad uoluptatē loquunt.
Sed nec Oratorū in mētiendo artē imitabitur. Nec
enī in iudicio nec usq; alibi mētiri nos decet: q̄ rectum
ac uerū iter uite legimus: qbus iterdicta sūt iudicia le-
gis p̄cepto. Sed tūc maxime Oratores amplectemur
cum aut uirtutē extollūt aut uicia effulmināt. ut enī ex
floribus ceteri qdē nihil sumūt p̄ter odorē atq; colorē
Apes uero etiā mella inde sciunt excerpere: ita qui nō
solā uerborū festiuitatē sequūt: fructū aliquē excipere
p̄nt. Sed quoniam in apium mentionē incidimus: p̄
sequamur hanc similitudinem. Ille enī nec omnes pa-
riter flores adeunt: nec si quos adeunt: eos totos assu-

mūt: sed eo solo ablato qđ operi suo aptū sit: reliquū
oē ualere sinūt. Et nos quoq; si sapimus: cum id exer-
pserimus quod ueritati amicū cōsentaneūq; sit: cetera
oia trāsgrediemur: & uelut in rosis legēdis fentes uita-
mus: ita quātū utiliter scriptū est accipiētes: reliqua q̄
nocere p̄nt declinabimus. Principio igitur disciplina-
rū quālibet cōsiderare oportet: & ad finē dirigere lapi-
des ad filū Dorico puerbio redigentes. Et quoniā ad
hāc nostrā uitā per uirtutē ascenditur: uirtus autē ipsa
multū a Poetis: multū ab Historicis: multo & magis
a philosophis laudat: eorū uerbis maxime est inheren-
dū. Nec enī parum habet utilitatis consuetudo quæ-
dā & familiaritas uirtutū mentibus iuuēnū animisq;
infusa: cum maxime inherere soleat: & pene indelebi-
lia esse quæ in tenera etate discūtur propter annorum
molliciem profunde inusta. Et quid aliud Hesiodū
uoluisse putādū est cum illa scripsit carmina: quæ uni-
uersi decantant: aspera inquit primo & pene inuia &
sudoris continui & laborum plena est uia: quæ ad uir-
tutem ducit. Quam ob rem nec cuiusius est ppter ar-
duitatē illā capessere: nec capessenti facile ad cacumē
euadere. Sed ubi id superaueris: ex eius fastigio uide-
re licet: ut uia illa lenis sit & pulchra: utq; expedira &
facilis: & longe iocūdior q̄ altera quæ ad uitia ducit.
q̄ uniuersam simul arripi posse ipse idem Poeta testa-
tur. Mihi quidem uidetur nihil ob aliud q̄ ut nos uir-
tutem probitatemq; adhortaretur ista dixisse: ne labo-
ribus uicti ante finē desisteremus. Sed & si quis alius
similiter uirtutem laudauerit: eius sermones p̄mptissi-
me recipiemus. Ego autē quodā uiro q̄ ad inuestigā-

a iii



das Poetarum mentes acutissimus habebatur: audiū cum diceret totā Homeri Poësum laudem eē uirtutis omniaq; illius Poete huc tendere: nisi si quid interdū incidēs sit: uerum in eo loco uel maxime id patere con finxit Cephalenorum Ducē naufragio eiectū tātū ab fuisse: ut illos quibus & solus & nudus apparuit: uere cū dia aliqua auerteret: quādo quidē pro uestibus uirtute illū dixit ornatū: ut primo Regina cū reuerita sit deinde reliqua Pheacū multitudo tanti putauit: ut relictis epulis quibus comessabantur: unum illū cuncti intuerentur: nullūq; eorū esse qui eo tempore magis quicq; adiis optaret: q; Vlixē fieri: quāq; & nudum & naufragū aiebat ille Poetarū interpres hoc i loco Ho merū clara uoce clamare. O hoīcs sit uobis cura uirtutis: que & cū naufrago simul enat: & i littore nudū eiectū fortunatis Pheacibus uenerabiliore ostēdit. Et pfecto ita res est. Cetera oia nō magis possidētiū sūt q; cuiusq; ut in talari ludo huc illuc trāseūtia. Sola uirtus & uiuēti & mortuo stabilis est & firma possessio. Qua ratione motus mihi uideſ Solō: cū inquit ad di uites. At nos non pmutabimus cum uirtute diuitias: quoniā uirtus firma est. diuitias uero alias alius possi det. Similia his sunt & a Theognide dicta qui inquit deū quādocūq; tandem is senserit. uarie hoībus talētū appēdere. alio enī tempore diuitiis affluere: alio nihil possidere. hec eadē fere a Prolico Sophista quodā i loco suorū librorū de uirtute ac uitiis sapiētissime scri pta sūt. cui qdem prestāde sūt aures: neq; enī spernen dus est ille uir. Is uero ita inquit quantū ego memini nā eius uerba non teneo: nisi q; sine metro sic ait. Hec

culē cum is adolescens esset uestre ferme etatis: diu se cū multūq; dubitasse utrā uiā caperet: cum duas uide ret. unā uoluptatis: alterā uirtutis: inter ambigendum aut duas accessisse matronas. has ueto esse & uirtutē & maliciā. statim qdem igitur & si ille silerent: manifestā fuisse diuersitatem illarū. uideri enī alterā accuratissime ornatā: fluentē delitiis & oīum uoluptatū examen post se trahentē: hec itaq; oia ostentantē: & multo etiā plura pollicentē secū trahere Herculē téptauis se. Alterā uero asperā & durā seuereq; intuētē talia cōtradixisse: polliceri se nec uoluptatē aliq; nec quietem: sed labores: picula: sudoresq; ifinitos terra mariq; tollerādos. premiū aut illorū fore: ut ille aiebat. deū fieri & hāc demū Herculē secutū fuisse dicit. Et fere oēs q modo aliquid in philosophia scripsere: ut quisq; maxime potuit: uirtutē laudauerūt. quibus sane credēdū est: conandūq; ut in uita nostra id ostēdamus. nā q; quis ea quāc alii predican & uerbis dūtaxat philosphantur: rebus i pīs affirmat. Is uere sapit. ceteri uelut umbre uolitant. nec secus ea res se habet: q; si pictor egregiā uiri: formā imitatus sit: hic aut̄ reuera talis existat: qualē ille in tabula expresserit. Qui enī uirtutē incetu hominū laudat amplissimisq; uerbis extollūt i pī uero & libidinē temperātie & questū iusticie anteposnūt: hii mea sentēcia nihil differunt ab Histriōibus qui cum Poemata i scena agūt sepe ut reges uelut potentes prodeunt: cum neq; reges sint: neq; potētes: neq; omnino forsitan liberi. At qui musicus quidem si id uitare ullo modo potest: nūq; patitur lyram sibi dis sonare, neq; chori princeps inconcinnum sibi chorū

a v



habere. ipse uero quippiā secū dissidebit: neq; uitā cōsentaneam uerbis prestabit. Sed euripide auctore līnguam quidem iurasse dicet. mentē uero iniuratā manfisse & bonū uideri q̄ esse magis cupiet. At hic est ultimus iniurie terminus: si quid credere oportet platonī bonum uideri cū nō sis. Ea igitur quæ de uirtute scriptasunt: ita ut dictū est accipiēda censeo. Cū aut̄ p̄clarafa facta maiorum aut memorie successione aut Poetarum uel historicorum libris usq; ad nostram etatē consruata sūt: ne huius quidem generis utilitatem neglegemus. ut ecce Pericles Atheniensis cū eū quidā ex fori hoibus propriis laceſſeret: nihil est iratus: neq; animo commotus: sed per uniuersum diē p̄ſeueraſtū est: cū ille nullo maledicto abstineret. hic uero tanq; ea res nihil ad ſe p̄tinere contēneret. uespere aut̄ iam facto: & tenebris exortis cū iurgator ille uir eo tempore abi re uellet. Pericles famulo cum lumine accito p̄ſecutus est ipsum: ut ſibi q̄ longa eſſet hec ad philosophiā exercitatio. Itē cum quidā iratus Eucliſi Megarēſi necē minareſ: idq; facturū eſſe iuramēto firmaret. Euclides cōtra iurauit ſe p̄fecto illū placaturū: effecturūq; ne ſibi infensus foret. Quā ope p̄cium eſt aliquod huiuscmodi exemplū ſuccurrere mētibus hoim iam ira effeuentiū. Tragedie eni nequaq; eſt credendū dicēti in iimicos armabit ira manus. Sed potiſſimū eſſet nullo modo irasci. Sin id fieri non pōt. at rationi freno moderadū eſt: nec p̄mittendū longius efferri. Sed reducamus orationē nostrā ad clarorū uirorū exempla. Pulſauit quispiā socratem sophronici filiū faciē eius petulantissime cedens. Socrates uero non repugnanit: ſed

illius ire ac petulātie ſe p̄misit: donec ei uultus undiq; tuber fieret: uerū ubi ira illius faciata ē. Socrates qdē nihil aliud egit: niſi q̄ frōti ſue inscripsit p̄cūſſoris nō mē: quēadmodū statius fieri ſolet: ille i quithoc opus effecit: nec ulterius ulcisci prexit. Nec quæ noſtris ſimilia ſunt perdigna eē imitatiōe duco. Hoc eni ſocratioñ illi noſtro cōuenit quod monet ut p̄cutiēti maxilla unā alterā porrigamus: tātū abeſt ut ulciscamur. Id autē periclis aut euclidis ſimile eſt illi: quo monemur pſequētes expectare: & benigne iras illorum tollerare & inimicis bona precari: nō aut̄ maledicere. nā qui in illis erit p̄eruditus: his poſteā p̄ceptis noſtris acq;eſcet nec quaſi impossibilia ſint aspernabitur. Haud ſane p̄tereū dū eſt alexātri regis memorabile factū: qui cum darii filias captiuas haberet: mirū i modū ut ab oib; p̄dicabātur formofas: nec uidere quidē uoluit: turpe eſſeratus eos qui uiros uiciffent: a mulieribus ſupera ri. Hoc illi noſtro cōuenit: q̄ aſpiciēs mulierē ad uoluptatē: & ſi rē nō cōſumet: tñ q̄ id concupiuuit in corde ſuo: crime nō caret. Illud aut̄ clinie pythagore familiaris difficile eſt credere non data opera ſed fortuito noſtris cōuenire: qui cū poſſet triū talentorū dānum iureiurando ſibi delato effugere: ſoluere quidē maluit q̄ iurare: quāq; ſine piurio id facere liceret. Audiuerat ille ut mihi qdē uidetur preceptum dñi iuramēta uetatis. Sed redeo ad id quod i principio dicebam nō oia nobis recipienda ſunt: ſed tantum utilia. Etenim cum eos cibos qui obesse poſſunt corpori diligenter uitemus: absurdissimū eſt disciplinarum quibus animus



alitur: rationē nullam habere: sed tanq̄ torrēs aliquis quecunq̄ sors obtulerit sine delectu īmergere: & cum gubernator non temere nauē uentis permittat: sed ad portum dirigat: & sagitarius ad signum: & faber & architectus finē aliquē ſue artis respiciat nos ab eiusino di opificibus i cognoscēdis rebus nostris ſuperari uolumus: neq̄ enī manualium operum finis aliquis eſt: uite autē humane finis eſt nullus: quē intueantur hi q̄ bene uiuere querunt: quod si nulla ratione huc atq̄ illic in uita iactaremur: quid inter nos atq̄ rates gubernaculis carētes interefſet. Verum ut in musicis Gymnicisq̄ certaminibus corundem ſunt exercitationes: quorum & premia: nec ullus cū ſe palestra aut pācracio exerceiſſet: lira deide aut tibia certat. neq̄ enī polidamas id agebat nec milon: sed alter ante olim picum certamen currus ſiſtebat currentes. Milon uero in clipeo uncto stabat: neq̄ d̄pelli ab eo ulla ui poterat: sed rēſiſtebat. nam ſecus ac ſtatua quedam plumbo affixa quod ſi marsie aut olimpi musicam eſſent meditati: relictio puluere atq̄ gimnaſio ſero coronas aut gloriam aſſecuti eſſent: aut effugiffent ne corpora ſua deriſui haberentur. Sed neq̄ timotheus reiſta muſica ſua in luctaminibus uerſabatur. neq̄ enim aſſecutus fuifſet ut cūctis musicis longe antecelleret: cui tantum ſupererat artis: ut quotiē libuiffet: animos hoium & uehemēti acrimonia accēderet: & rursus molli ac placida leniret: q̄ppe cū aliqñ in alexandri cōuiuio eum cātum quē phrigiū appellant modularetur uſq̄ adeo regē excitasse dicit: ut ad arma capienda pſiliret: atq̄ iterū ad

comēſatores epūlaſq̄ reduxiſſe modulatione mutata tātas uires habet in musicis gymnicisq̄ certaminibus ad finē ſuū directa exercitatio. Sed quoniā in corona rū atq̄ pugilū mentionē incidiſſimus: pſeq̄mūr aliquā tis per in ea re. Porro illi quadā incredibili laborū tollerancia uires adepti: cū infinitis ſudoribus in gymnaſio manarint: innumerāſq̄ plagaſ in exercitatiōe tulerint: uictū aut nō uoluptariū neq̄ iocūdū: ſed quem magiſter ludi pſcripſerit: uictitarint: & i ceteris oibus ne orationē p̄trahā: ita instituti: ut uita ante certamen acta meditatio fuerit certaminis: tandē ſe nudāt in ſtadio: & ſummo labore ac periculo decertat: ut oleaſtri aut apii: aut eiusmodi corona donētur: uictoresq̄ a pācone buccinēt. nos uero q̄bus p̄mia uite noſtre adeo mirabilia p̄poſita ſunt: ut neq̄ magnitudo eorū dici poſſit neq̄ multitudi numerari: in utrāq̄ aurē ſecuri dormientes: altera manu capere poſſe credemus. Per multi ſane eſſe inertia: & ſardanapalus ille primas omnīū partes in beatitudine ferret: uīl margites forte quē neq̄ aratorē: neq̄ foſſorē neq̄ cuiusq̄ rei actorē fuiffe homerus ait. ſi utiq̄ homero credēdū eſt potius q̄ pitaco: qui inquit arduū eſſe bonū existere. Multis enī laboribus ſuſceptis uix eorū bonorū cōpotes fieri cōtingit: quorū nihil in hac uita eſſe ſimile paulo áte diſcebamus. Nō igitur desidēdū eſt nobis nec pro breui uoluptate maxime ſpes abiicienda: niſi uelimus & cō uitia pati: & penas ſubire non hic apud homines quā q̄ ne hoc qdem paruum recte ſentienti: ſed aut ſub terra: aut ubi cunq̄ ſint illa iudicia. Nam q̄ non ex uoluntate delinquit: his forte aliqua dignabitur uenia: qui



aūt ex proposito peiora eligit: nullam habet excusatio
nem quin multiplici pena afficiatur. Quid igitur facié
dum est dicet quispiam. Quid aliud q̄ curā anime ha
bendum: ceteris omnibus pro nihilo habitis. Non er
go corpori seruiēdum: nisi q̄tum summa cogit neces
sitas: sed anima bonis actibus imbuenda: & ex corpo
rum uinculis ac passionum societate per philosophiā
eximenda: illud preterea efficiendū est ut corpus labo
rum patientissimū sit. Ventri aūt non ad uoluptatem
sed ad sustētationē porrigendū. nam qui semp cenas
atq̄c cocos mente cogitant: epularūq̄ gratia terras ma
riac̄p̄ perscrutantur miserabili admodū seruitute p̄mū
tur: & grauissimo domino tributa pendūt: nihil leui
us patiētes: q̄ hi qui apud inferos penas dāt: uere ignē
diuidētes & cribro aquā ferētes: & perfoſsum uas im
plete anhelātes: nullū finē laborū hñtes. Tonderi aūt
aut amiciri ultra q̄ necessitas sit aut miserorū est secun
dum diogenē: aut iniuriorū. Itaq̄ occupatū esse i cor
poris ornatu non minus turpe ducēdū arbitror q̄ aut
pelicē eē aut adulterum. Quid enī refert hominū gna
uo. Xerampelina amiciatur an uili aliqua ueste dūmo
do corpus ab intemperie tutetur: q̄ & in ceteris seruā
dū est. ne quid supuacuū moliamur: neq̄ plus corpo
ri tribuamus: q̄ aie cōmodū sit. Neq̄ enī minus turpe
est uiro qui uere hoc cognomine dignus existat: nimi
am corporis curā habere: q̄ ad aliā q̄uis passionē effe
minatū eē. Omne porro studiū ponere ut corpori q̄
optime sit: hois est seipm ignoratis nec intelligētis: sa
piēs illud q̄ nō id quod cernitur est homo. sed opus
est maiori sapiētia. ut quisq̄ nostrū quid tādē ipse sit

possit agnoscere. uerū eniuero id assequi non expiata
prius mente impossibilius est q̄ lippis oculis solē p̄spī
cere. expiatio aūt anime fit ut & breuiter simul & abū
de uobis dicā p̄ contētū earū quas nobis sensus porri
gūt uoluptatū. nō igitur oculi pascēdi sunt absurdis
spectaculorū miraculis: nō aspectu corporū uolupta
tis stimulus relinquētiū. nō per aures tonus infundē
dus: qui aiam corrūpere possit. nā & nequitia & igna
uia ex huiusmodi musica gigni solet: sed ea musica re
cipienda est: qua usus dauid poeta sacrorū carminum
Regē ut ferūt ab insania liberauit. Pythagoras etiam
cū iuuētibus quibusdā uino sertis: saltuq̄ per ciuita
té lasciuietibus obuiaret iussisse dicitur ei qui modos
tybia faciebat: ut mutata armonia doricum p̄sonaret.
quod ubi factum est: bacchātes illos adeo resipuisse fe
runt: ut serta abiicerent: & rubore uultus uerecūdiam
confessi domum abirent: tātum interest: corrupta aut
salubri musica impleare. Quam ob rem ab hac quidē
musica quæ nunc in usu est: nō secus abhorrendū uo
bis censeo: quam a q̄uis feditate. Iā uero eos uapores
qui odoratū delectent aeri miscere: aut unguētis per
ungi etiā interdicere uobis erubesco. Quid dicēdum
est de his uoluptatibus quæ gustu aut tactu fiunt: an
dubitādū quin ille quoq̄ eiusmodi sint ut nisi qs eas
caueat uētri ac femine fuire nos ueluti pecora cōpellat
deniq̄ ut sūmatim dicā: uniuersū corpus despiciēdū
ē: nisi i luto uoluptatū uelimus submergi: aut certe tā
tū ei indulgēdū: ut philosophie: ut inqt plato ministre
riū prestare possit. Eadē ferme platonis & paulus mo
net dū ait: nō oportere nos puidētiā aliq̄ corporis habe



re ad uoluptates: nā hi qui corpus optime curant. animá uero q̄ eius ſuitio uti debet negligūt: nihil ab his differūt qui ut organa q̄ optima habeat: ſumō ſtudio cōquirūt arte uero cuius gratia illa organa ſunt cōparata: despiciūt. Prorsus igitur cōtra ſeruadū eſt: nā caſtigare corpus: & cōpescere eius ipetus ut imanē quādā beluā oportet: & eiusdē aduersus aiam temerarios motus rationis habena cohibere atq̄ ſedare. non autē frena uoluptatū remittere: & aie curā abiicere: & iſtar aurige uiolentia equorū traci deferri: neq̄ pithagore meminiffe q̄ cū intelligeret quendā ex familiaribus cibis exqſitioribus ut pinguis fieret curare hic inqt nō ceſſat ſibi carcerē moleſtiorē cōſtruere. quod genus moleſtie cū ſuſpicaretur plato corpori ſuo impendere Academiā inſalubrē Attice locū ferūtex industria de legiſſe: ut plusq̄ bona habitudo corporis ſeu bitis nimia luxuries ob ea rē amputare. Ipſe quoq̄ iam audiui ex medicis ſumā corporis ualitudinē periculosā eē Cū igitur hec nimia indulgentia & ipsi corpori inutileſ ſit: & aie impedimētū afferat: in ea re ſtudiū poneſte manifestiſſima eſt iſmania. q̄ ſi corpus contēnere aſſuefacta eſſemus: parū cetera huius uite admiraremur Quid enī tibi eſſet opus diuitiis ſi uoluptates corporis aſpnarere? equidē nō uideo: niſi forte quē iuuaret ut iſabulis de draconibus fertur: recōditos theſauros uigilādo cuſtodire. q̄ āt ad hec cōtēplāda ingenue eruſitus eſſet: plurimū ab oī facinore & uerbo & opere abhorret. & qcquid ultra ſufficientiā foret: ſiue id lida gleba eēt: ſiue formicarū auriferarū opus tāto magis despiceret: q̄to minus indigeret. Sufficiētia autem

ale rand
g mag
no m...
1000

ipsa non libidine uoluptatū: ſed nature necessitate diſfinienda eſt. nam qui excedunt necessitatis terminos ſimiles ſunt his qui p̄cipites deferūt: nihil ſtabile in ueniētes ubi poſſint cōſistere: nullū terminū p̄cipitationis habētes: ſed q̄to plura amplectūt: tantidem aut etiā pluris indigent ad uoluptates implēdas. Diuitiā enī ut ait ſolō nullus eſt terminus. uerū ad eam rē theonide magiſtro utendū eſt q̄ ita inquit. neq̄ diuittias cupio: neq̄ uoto precor: ſed mihi contingat ex paruo uitā agere omni carente moleſtia. porro non ſi ne beniuolentia quadā mihi in mentē uenit. Dyogenes: humana omnia ſimul cōtēnens: qui maſgno rege diſtiorē ſe p̄dicabat: quod ipſe uidelicet paucorū indiſgeret. At nobis niſi pithie miſſa adſint talenta: & inſiſita ſoli iugera & numerofa armentorū examina. nihil ſat erit. oportet aut̄ ut ego qdē arbitror: nec abſentes diuittias optare: neq̄ p̄tibus ḡliari: niſi q̄tū ſciāti. Sapiēter. n. ſocrates: q̄ cū uideret hoīem diuitiis affluentem: eaq̄ de cauſa fastu quodā gloriabūdū uide. non prius inquit te admirabor: q̄ notū mihi fue rit quo pacto ſciāti uti fortunis tuis. An uero phidias poliſletusq̄ ſi auro aut ebore gloriati eēnt: ex quibus alter eliensibus iouem. alter iuonē. Argius affinxit: ridiculi haberētur: aliena bona ſibi glorie fore putātes propriā uero arte: qua illud aurū preciosius factū eſt silentio preter euntēs. Nos aut̄ humanā uirtutem nō ſatis decoris ipsam per ſe habere arbitrātes: minori re prehensione dignos eſſe putabimus. At diuittias qui dem contemnemus: & uoluptates despiciemus: uerū blanditias & adulations ſectabimur & archilochee:



nd a poly
ex phony
ne qz sis
t pente re
poly pus
egione mu
-15

uulpis calliditate multiplicitateq; gaudebimus. At nihil est q; eque fugere debeat sapiens: q; ad ostensionem uiuere: & populares auras sequi. nō autē uera rationē usq; adeo ducē uiuendi habere: ut etiā si una homies reclamēt: nihil mutet eorū: que recte instituerat etiam si infamiā uel pericula subire pro recte factis necesse sit. Nā qui aliter institutus est: his nihil differre uidet ab egyptio. Sophista qui & arbor siebat: & aqua: & fera & qcquid liberet. Siquidē ipe quoq; modo laudabit iusticiā: si id placere audiētibus intelligeret. modo ea uituperabit: si is apud quos loquitur iuriās esse. gratas cognoscet. & quod ppriū assentatorum est: ut po lydus ad spēm subiecti soli colorem mutat: ita & ipse ad uoluptatē audientiū uariabit sententiā. Sed hec in nostris libris addiscemus pfectius: in pñtia uero umbram aliquā uirtutis descripsimus ex his extraneis doctrinis. Qui enim diligēter equeuis recogunt utilitatē: & si munitatim id agant: tñ ut magna fluminam multa ex multis locis accipiunt incremēta. Nā id quod inquit poeta: si parū paruo addas: idq; frequēter facias nō ad pecunie dūtaxat augmētū recte dictū fuisse putandū est: sed ad cuiusuis sciētie. Bias quidā igit̄ unus ex septem sapientibus: filio suo ad egyptios proficisciēti rogantiq; patrem quidnā agendo maxime gratū faceret: nisi uiaticū inquit ad senectutē compares. uirtutē nimirū pro uiatico intelligēs. Sed artioribus terminis illā circūscribēs: utpote qui eius utilitatē humane uite spacio diffiniuit. Ego autē siue qs thitonī senectutē: siue uiuacissimi apud nostros mathusalē qui mille annos minus triginta dicitur uixisse: si deniq; uniuers

sum tépus ex quo fuerūt hoīes metiatur ridebo p:ieri lē eius sententiā: cōtéplás longū & insenescibile seculū: quod quidē tale eit Vt quēadmodū imortalis anima ita & illius seculi nullum finē mens possit conceire. Ad quod ut uiaticū paremus: omnis lapis ut dicūt mouēdus est: unde aliqua utilitas ad eā rem sit nobis futura. Non igitur q; ardua sunt hec & laboriosa idcirco torpescemus. Sed memores illius sentētie: oportet uidelicet unūquēq; uitā pbatissimam eligere: expēctare aut ut cōsuetudo faciat illā iocundā atq; dulcem uideri: ea assequi aggrediemur. turpe est enī cū tépus per secordiam abierit: tūc demū illud reuocare: cum ppter dolorem nihil sit amplius uocanti redditum. Ego igitur que optima esse rebar: partim nunc uos admōnui: partim omni uite tempore admonebo. Vos autē cum tria sint morborū genera: utinā ne uos ei similes prestetis: quod insanabile est: neu ita mente egrotetis ut pleriq; solēt corpore egrotare. nā hi qui parua egreditudine angunt. ipsi pficiscūt ad medicos qui uero grauiori morbo premunt: ad se curātes accersiunt. At hi qui in atram bilem insanabiliter trāsuecti sunt: nec uenientes quidem medicos recipiūt. Quod uos nō passioni nūc recta consilia aspernātes. Valete in xpo.

Finis.



nd.
ey
.n
t)
:
cd
is



UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA

GREDOS USALTEA